

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra biblistiky

Exegeze žalmu 120

<i>Student:</i>	Jaroslav Fogl
<i>Obor:</i>	teolog
<i>Forma studia:</i>	prezenční
<i>Vyučující:</i>	Mgr. Radek Matuška
<i>Ročník:</i>	čtvrtý
<i>Akademický rok:</i>	2005/2006
<i>Datum:</i>	30. 11. 2005

Úvod

Naše zkušenosti dosvědčují skutečnost, jak obtížné až nemožné je vyjádření vnitřních pocitů člověka. Často musí nastoupit na scénu obrazné příklady ve formě poezie, maleb nebo životních příkladů. Mezi takové patří i žalmy, které zachycují člověka nejen v radosti a štěstí, ale i v situaci těžkostí, úzkosti, strádání apod. V této rovině se žalm od básně příliš neliší, protože nejenže vypovídá o zkušenosti člověka se světem, ale též zkušenosti, které se srdce hluboce dotkli a dotýkají při setkání s Láskou - tedy jinak řečeno zkušenost člověka s Bohem, který stojí na pozadí veškerých událostí a toužebně očekává pozornost a odpověď člověka. Důkazem tohoto tvrzení je Žalm 120, který popisuje bídu a úzkost člověka žijícího v cizí zemi, nenáviděného, odstrkovaného, který však vkládá svoji naději v Hospodina. Žalmista nezačíná svým trápením, které jej postihlo, ale sděluje existenciální zkušenost, kterou prožil vzhledem k Hospodinu, kdy k Němu volal a on mu odpověděl, tedy jej vyslyšel. Tehdy se stává odpověď Boha příležitostí k jeho oslavě a lidský pláč se proměňuje ve vděčnost, která prohlubuje vztah člověka k Bohu, ale i vztah Boha k člověku. To se stává nosnou částí Žalmu 120, ale i celé Bible.

Proto cílem této exegeze bude objevit hloubku lidského vztahu k Bohu, která se neobejde bez oběti a strádání (nejen), aby se vyzkoušela důvěra a věrnost člověka v toho, kterého za srdce miluje, a který se tak stává jediným Bohem v jeho pozemském životě. (srov. Mt 22,37)

1. Kontextové zasazení textu

1.1. Žalmy obecně

Žalmy (lit. druh - hebr. **Mylht** – chvalo zpěvy; hebr. **מְזִמֹּר** – zpěv provázený hudbou, řec. Ψαλμοι- „zpěvy za doprovodu strunných nástrojů“) jsou básnickými formami modliteb určené pro společenství vyvoleného národa. Často je v nich skrze chválu, dík, prosbu, vyznání lásky Bohu a důvěry v Něho vyjádřen nejhlubší a nejzákladnější postoj slabého člověka k Bohu a nutnost jeho vztahu k své nejvyšší transcendenci. Jsou básněmi, jež odráží vnitřní dějiny - vzestup i pád, prohru i vítězství, boj i pokoj, radost i smutek - národa i jednotlivého člověka, který prožívá období radosti a štěstí, kdy ze srdce chválí Boha, ale i momenty smutku, pronásledování a ohrožení života, těžkost své situace a váhu hříchu, a jež z hloubky svého srdce s důvěrou volá a apeluje na Lásku Toho, který může pomoci, a který má moc zjednat spravedlnost (Ž 71,2). V celém kánonu této knihy se tak setkáváme se žalmy, které jako takové byly určeny ke kultickému uctívání **יהוה** v chrámu, jiné sloužily jednotlivci a v poslední řadě se objevují žalmy, které mají charakter židovské nenáboženské poezie a mudrosloví.

Vznikaly postupně během staletí, proto i autorství a přesná datace je značně obtížná. Často se můžeme odkazovat pouze na text, ve kterém se někdy ztěží dají vystopovat prvky určité doby. V zásadě však můžeme prohlásit, že tento literární druh vznikl v situaci královské monarchie, exilu i poexilní doby. Přesto specifikace přesné doby vzniku jednoho každého žalmu je takřka nemožná.

Kniha žalmů je rámcově členěna do sbírky 5 knih¹, jež každá z těchto částí je zakončena vlastní doxologií. (Srov. Ž 41,14; Ž 72,19; Ž 89,53; Ž 106,48; Ž 150,6) Toto rozdělení je však dosti formální. Nás však bude zajímat především část tzv. „Poutních písní“ (**שִׁיר הַמַּעֲלוֹת**), kde Žalm 120 je jejím úvodem.²

1.2. Kontext žalmu 120

Poutní písně, jejíž součástí je tento úvodní žalm, jsou přirozeným oddílem žalmů 120-134. Patrné je již z názvu, že tyto žalmy pravděpodobně zpívali poutníci, kteří putovali do jeruzalémského chrámu, jako přípravu na setkání se svým **יהוה**. Nadpisem žalmu 120 je: **שִׁיר הַמַּעֲלוֹת** dosl.

¹ Zjevná podobnost s Pentateuchem. Žalmy jsou rozčleněny: 1. kniha: 1 - 41, 2. kniha: 42 – 72, 3. kniha: 73 – 89, 4. kniha: 90 – 106, 5. kniha: 107 – 150. Toto dělení však bylo vytvořeno až sekundárně. Kniha žalmů obsahuje několik nezávislých sbírek žalmů, které původně kolovaly samostatně. Někdy výše zmíněné doxologie půlí tyto sbírky ve dvě, čímž ukazují, že byly vsunuty až později. Ze sbírek jsou nejvýznamnější: Davidovy žalmy (3 – 41), Elohistické žalmy (42 – 83), žalmy opěvující Boha-krále (93 a 95 – 100), Poutní písně (120 – 134), různé chvalo zpěvy. - Poznámka srov. WIKIPEDIE: Kniha žalmů, 17.10.2005 [on-line]. Wikipedie – otevřená encyklopedie. Wikimedia Foundation Inc. [cit. 26.11.2005] Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kniha_%C5%BEalm%C5%AF>

² Srov. RENDTORF, R. *Hebrejská bible a dějiny*. s. 304 – 309; Hesla: Žalm, žalmy [autori], žalmy [čas vzniku] in HERIBAN, J. *Průručný lexikón biblických vied*. s. 1086; WIKIPEDIE: Kniha žalmů, 17.10.2005 [on-line]. Wikipedie – otevřená encyklopedie. Wikimedia Foundation Inc. [cit. 26.11.2005] Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kniha_%C5%BEalm%C5%AF>

přeloženo: píseň vystupování, podle kralického překladu: píseň stupňů³, podle ekumenického překladu: poutní píseň.⁴ Pro vysvětlení tohoto „píseň vystupování“ se můžeme opřít o domněnku exegetů, že toto „vystupování“, „stupně“, „pout“ je buď odvozeno od zpěvu těchto žalmů, které se zpívali na stupních, které vedly z nádvoří žen do nádvoří mužů nebo od zpěvu zpívaného zástupy poutníků „stoupajících“ do Jeruzaléma. Objevuje se též názor vnitřní myšlenkové gradace (stupňování), které tyto žalmy obsahují.⁵

Z textu těžko můžeme přesně specifikovat období vzniku a situaci vyvolaného národa, protože úzkost ze „špatnosti okolního světa a lidí“, vyprovokovává v každém člověku potřebu modlitby a prosby o vysvobození z tohoto duševního trápení. Avšak pohledem na celý text - který je napsán ve sloce qina (hebr. znamená nářek a pláč těžce zkoušeného člověka), a který obsahuje obrovskou důvěru člověka v Hospodinovu pomoc, - se můžeme pouze domnívat, že jsme v poexilním období, kdy do nově zbudovaného chrámu a Jeruzaléma přichází vystěhovaná „elita“ národa, která hostuje v některé z cizích zemí s lidmi, kteří vytváří nepokoje svými zrádnými a lstivými řečmi. Autor se z celé své duše snaží o pokoj a smír mezi jím samým a lidmi zrádných rtů a lstivého jazyka (srov. v. 2), ale jako odpověď se mu dostává svár, válka a boj (srov. v. 7). Touto situací je zaskočen a zraněn (srov. v. 4) a prožívá velikou úzkost, ze které ho může vysvobodit pouze Hospodin, protože pouze Hospodin sesílá potřebný pokoj, který ve světě nenalézá.⁶

³ Srov. Ž 120,1 BKR Kralický překlad in Software BIBLEWORKS 5.0

⁴ Srov. Ž 120,1

⁵ BOGNER, V. *Žalmy*. s. 229.

⁶ Srov. BÍČ, MILOŠ a kol., *Starý Zákon – Žalmy – Překlad s výkladem*. s. 462 a SEDLÁČEK, J. *Výklad knih Písma svatého – Starého zákona*. s. 978 - 979.

2. Exegeze textu Ž 120, 1 – 7

2.1. Vlastní překlad žalmu 120

1.) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל־יְהוָה בְּצָרָתָהּ לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי:

Píseň vystupování. K Hospodinu v úzkosti (tísni, soužení, nouzi, ohrožení) jsem volal a odpověděl mi (byl jsem vyslechnut).

2.) יְהוָה הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְׁפַּת־שָׁקָר מִלְּשׁוֹן רַמְיָהּ:

Hospodine, vysvobod' mou duši ze zradných rtů, z řeči (jazyka, mluvy) Istivé (záludné)

3.) מִה־יָתֵן לָךְ וּמִה־יִסְיֶךָ לָךְ לְשׁוֹן רַמְיָהּ:

Co ti dá (poskytne), a co ti bude přidávat (přispěje), řeči (jazyk, mluva) Istivá (záludná)?

4.) חֲצֵי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם גַּחְלֵי רְתָמִים:

Jsou ostré šípy válečníka (bohatýra, silného muže), uhlím z jalovce. (jalovcového, kručinka)

5.) אִוְיָה־לִי כִי־גֵרָתִי מִשָּׂדֶה שְׁכַנְתִּי עִם־אֶהְלִי קָדָר:

Běda mi, protože (když) jsem přebýval (pobýval) jako host v Mešechu, pobýval v kedarských stanech.

6.) רַבַּת שְׁכֵנָה־לָּהּ נַפְשִׁי עִם שׁוֹנֵא שְׁלוֹם:

Mnoho pobývala má duše s těmi, kteří (kdo) nenávidí pokoj (harmonii, celost, nezaujatost).

7.) אֲנִי־שְׁלוֹם וְכִי אֶדְבַּר הִמָּה לְמַלְחָמָה:

Já (jsem pro) pokoj (mír), a když promluví, oni (jsou) pro boj (válku).⁷

2.2. Vlastní exegeze

2.2.1. Žalm 120,1

• שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל־יְהוָה בְּצָרָתָהּ לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי:

• *Píseň vystupování. K Hospodinu v úzkosti (tísni, soužení, nouzi, ohrožení) jsem volal a odpověděl mi (byl jsem vyslechnut).*

Jak je již uvedeno výše, žalm 120 patří do tazvaných „poutních písní“, které poutníci putující do Jeruzaléma zpívali při svém „výstupu“ na chrámový pahorek. Žalmista též stoupá ke chrámu a volá יהוה. Jeho srdce je plné úzkosti, tedy nepokoje, nejistoty jeho vlastního „já“, která vyvěrá z hlubiny jeho vlastní bytosti. Úzkost prožívá každý, kdo ztrácí důvěru v Hospodina a zapomíná na Jeho příslib. (srov. Gn 32,23-33; 1Král 19,3 apod.)⁸ Avšak každá úzkost člověka v sobě nese jednu velikou

⁷ Srov. Ž 120 in Bible Version: WTT BHS Hebrew Old Testament (4th ed) + WTM Morfology + Abridged BDB Lexikon in Software: BIBLEWORKS 5.0 a *Slovník hebrejsko-český* in Software: DAVAR

⁸ Srov. Autor: LÉON-DUFOUR, XAVIER. Heslo: *Úzkost* in LÉON-DUFOUR, XAVIER. *Slovník biblické teologie*. s. 535n.

potencialitu - potencialitu obnovy vztahu. Člověk na dně svých sil, kdy se jeho vlastního „já“ dotýká hrůznost a bezvýchodnost aktuální situace, volá vždy k tomu, jemuž důvěřuje, jakoby říkal „prosím pomoz, vysvobod' mne, bezmezně ti důvěřuji, miluji tě a potřebuji tvou pomoc, protože sám již nemohu dál“. (srov. 1Kráľ 1,29b) Takovýto hluboký existenciální prožitek úzkosti, tísně, soužení, nouze a ohrožení, jež je vyjádřené jediným hebrejským slovem **צָרָה**, vždy nutně vede k volání (**קָרָה**) po pomoci, která může být vyslyšena a vyplněna pouze Hospodinem. Tím, že **יהוה** odpovídá a vyslechne (**עָנָה**) prosebný hlas člověka, ukazuje takovému zároveň svůj hluboce milující vztah. (srov. Num 12,13-15) Tuto zkušenost zažil též žalmista, kterému bylo odpovězeno, jehož prosby byly vyslechnuty (srov. v. 1). Boží blízkost, vyslyšení a vysvobození z úzkosti zpodila ještě větší důvěru, kterou Hospodin očekává. (srov. Jer 17,7-14) Ovšem samotné prohlášení o velikosti milujícího Boha nestačí, člověk potřebuje důkazy. Proto po prvotním konstatování „volal jsem a odpověděl mi“ přichází sdělení zkušenosti své úzkosti. Ta si již neklade za povinnost zdůraznění Božího milostivého a láskyplného příklonu, ale chce sdělit bezvýchodnost žalmistovy situace a jeho duševního strádání, která našla odezvu u Hospodina. (srov. Žalm 120)

2.2.2. Žalm 120,2

• **יְהוָה הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשִּׁפְּתַי־שָׁקֶר מִלְּשׁוֹן רְמִיָּה:**

• Hospodine, vysvobod' mou duši ze zradných rtů, z řeči (jazyka, mluvy) lstivé (záłudné)

Po prvotním žalmistově konstatování: „K Hospodinu v úzkosti jsem volal a odpověděl mi“ přichází sdělení jeho zkušenosti, kterou jistě nechce prožívat, ani prožít znovu. Proto ono **נָצַל**, které apeluje na vysvobození ze zradných rtů a řeči lstivé. Žalmistův protivník nebo protivníci, napadají jeho víru, upřímnost, pravdivost a věrnost (srov. Ž 31,19). Snaží se zničit důvěru a naději v Hospodina, kterého nepoznávají, a jehož příkazy zjevně nedodržují. (srov. v. 2 a 7) Žalmista je mezi nimi jako „exot“, který se jim buďto podřídí, nebo bude trpět. Díky svým lstivým, lživým a jistě zraňujícím řečem a skutkům, jej dostávají do pozice, na kterou žalmista nechce a nemůže přistoupit, pokud nechce opustit Boží blízkost. Jeho zkušenost: „když jsem volal vždy mne odpověděl“ mu nedovoluje, aby zradil toho, jemuž vždy důvěřoval a miloval. Proto volá Hospodina: „vysvobod' mou duši“! Toto zaslechneme vždy, když je člověk v úzkých, vždy, když jeho síly, jeho naděje a láska jsou na dně, tehdy, kdy nemůže pokračovat dále. (srov. Ž 22,1) Jeho tělo i duše (hebr. **נַפְשִׁי**),⁹ ztrácí sílu a energii, a proto nezbyvá nic jiného, než jít do Jeruzaléma a svěřit Hospodinu vše, co se dotýká osobního života v tělesné i duševní rovině. Vždyť potřebuje oporu a sílu, aby unesl veškeré řeči,

⁹ Neoddělitelná složka těla, oživuje tělo a stojí v biblické teologii často v paralele chápání charakterizující život, cit, bytost, životní sílu. Srov. Autor: LÉON-DUFOUR, XAVIER. Heslo: *Duše* in LÉON-DUFOUR, XAVIER. *Slovník biblické teologie*. s. 98. a Heslo: *Duše* in Software: DAVAR

hádky, sváry, spory a boje, které se ho hluboce dotýkají a bolestně zraňují. (srov. v. 4) Hospodin (יהוה) mu je tak jedinou oporou, útočištěm a silou v každém jeho strádání. (Srov. 2 Sam 22,3; Ž 42,6)

2.2.3. Žalm 120,3

- מַה־יִתֶּן לִי וּמַה־יְסִיף לִי לְשׁוֹן רַמִּיָּה:
  - Co ti dá (poskytne), co ti bude přidávat (přispěje), řeč (jazyk, mluva) lstivá (záludná)?
  - τί δοθείη σοι καὶ τί προστεθείη σοι πρὸς γλῶσσαν δολίαν – překl. Co ti má být dáno, a co ti má být přidáno k jazyku lstivému?¹⁰

V tomto verši nacházíme mnoho problémů spojeného s překladem. Masoretský text,¹¹ který je zde použit, postrádá jasně vyřčený podmět, který může být připsán jak k יהוה, tak k לְשׁוֹן רַמִּיָּה.

Většina exegetů se domnívá, že podmětem hebrejského textu je יהוה, protože imperfekta sloves (hiphil imperfekt = יְסִיף, qal imperfekt = יִתֶּן)¹² mají mužskou koncovku, stejně jako se vždy k jménu יהוה klade sloveso v mužském rodě. Podobně Septuaginta, překlad jiného hebrejského textu, než masoretského¹³, klade za podmět יהוה a tak překládá text ve smyslu: „Co ti dá Bůh, a co ti přidá, jazyku lstivý?“ Takovýto překlad textu by specifikoval Hospodina, jako toho, který přestává žehnat tomu, jenž způsobuje bolest, rány, sváry a boj, skrze své lstivé a záludné řeči (srov. v. 7). Ztráta pozhnání a příklonu Božího byla pro každého žida tím největším Božím trestem, který mohl být člověku udělen. (srov. 2 Par 7,12n) Ovšem smysl s ohledem na následující verš při východisku stejného podmětu se dá pochopit i jiným způsobem. Takový člověk bude potrestán podle zásady odvety: co jsi dělal jiným, stihne i tebe. Když jsi zraňoval druhé ostřím šípu, stejné postihne i tebe.

Pokud je podmětem „lstivý jazyk“, který je ženského rodu, tedy narušuje slovesný koncept, který je mužského rodu, potom by se mohla přesunout pozornost na člověka lstivého a záludného, který ze své záludnosti nemá žádný prospěch, ba naopak ztrácí židy tolik ceněné Boží pozhnání.¹⁴

2.2.4. Žalm 120,4

- חֲצִי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם גַּחְלִי רְתָמִים:
  - Jsou ostré šípy válečníka (bohatýra, silného muže), uhlím z jalovce. (jalovcového, kručinka)

¹⁰ Srov. Ž 120,3 BGT BibleWorks Greek LXX/BNT + BGM Morph + Barclay-Newman in software: BIBLEWORKS 5.0 a SOUČEK, J.B. *Řecko-český slovník k NZ*. 2.dopl. vydání.

¹¹ Masoretský text: Hebrejský text, který byl v období mezi 5 – 10. stol. n.l. vokalizován, tedy byl opatřen samohláskami, přízvuky, interpunkčními znaménky. Tuto vokalizaci provedlo několik odborníků, kteří se nazývali masoreté. (masora = tradice). Podrobnosti viz: VLKOVÁ, G. I. *Slovo Boží a slovo lidské*. s. 53 - 54.

¹² Srov. Ž 120,3 in WTM Morfology + Abridged BDB Lexikon entry (pg 664) in software: BIBLEWORKS 5.0

¹³ WIKIPEDIE: Septuaginta, 3.9.2005 [on-line]. Wikipedie – otevřená encyklopedie. Wikimedia Foundation Inc. [cit. 29.11.2005] Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Septuaginta>> - podrobněji viz: VLKOVÁ, G. I. *Slovo Boží a slovo lidské*. s. 59 - 61.

¹⁴ Srov. BIČ, MILOŠ a kol., *Starý Zákon – Žalmy – Překlad s výkladem*. s. 463 a SEDLÁČEK, J. *Výklad knih Písma svatého – Starého zákona*. s. 980 - 981.

Zůstává však bolest lstivé a zrádné řeči, která způsobuje nepokoje. (srov. v. 2 a 7.) Není divu, že celým žalmem se táhne jako nit prosba o vysvobození ze zrádných rtů a lstivé řeči protivníků (srov. v. 2.), s kterými je v kontaktu, protože jejich řeči, nejen že zraňují ranami ostrých šípů vražených do živého těla, ale podporují též rychlé vzplanutí a dlouhé trvání svárů a nepokojů, podobně jako uhlí z kručinky, které pomáhalo beduínům v poušti rychle rozdělát oheň, charakteristický svou trvanlivostí a velikým žářem.¹⁵ Takový člověk nemůže volat jinak, než „Hospodine vysvobod' mou duši“. Hluboká zranění „ostrými šípů“ mohou vést k projevu instinktu sebezáchovy, a tím k velikým nepokojům a svárům (člověk Boha do srdce nepustil), nebo k přijetí této bolesti s vírou ve vysvobození, která se tak stává kamenem úrazu a oním ostrým šípem nastaveným proti protivníkovi. (srov. Iz 65,14)

2.2.5. Žalm 120,5

- אֲוִיָּה לִי כִּי־גַרְתִּי מִשָּׁדַד שְׂכֵנֹתַי עַם־אֲהָלַי קָדָר׃
- Běda mi, protože (když) přebývam (jsem pobýval) jako host v Mešechu, pobývam v kedarských stanech.

Bezvýchodnost situace žalmistova však spočívá v tom, že ztratil domov a je odloučen od chrámu.

Je totiž hostem (**rge**) v cizí zemi. Tato skutečnost jej staví do situace neplnoprávnosti. Nemá žádné *"občanské právo, je zbaven ochrany kmene a tak vystaven křivdám a útisku."*¹⁶ To plodí ústrky i na poli náboženství a víry. Cizinec v cizí zemi je nucen přijmout kult, náboženství, kulturu, apod. Pokud se nechce asimilovat, je nutně vyčleněn na okraj společnosti. V takových případech nemá odvolání. Tam už nezraňují pouze lstivá slova, o kterém žalmista mluví ve v. 2 a 4, ale i sváry, ústrky a nepokoje, které jsou produktem těchto lstivých slov, a které vytvářejí tlak společnosti, která jinak smýšlí (Hospodin není jejich Bohem), a která požaduje od takového podřízení se. Přesto je člověk, dlouhým pobytem (srov. v. 5) v cizí zemi, nutně ovlivňován okolím a jeho srdce může přilnout k jiným bohům. (srov. Soud 3,6) Snad proto se zde objevuje ono אֲוִיָּה לִי - Běda mi, pokud přijmu vše za své, pokud zapomenu na svého Boha. Tímto dojde sice ke smíru s protivníkem, ale též ke ztrátě Hospodinovy náklonosti a požehnání (srov. v. 1). Ovšem toto אֲוִיָּה לִי nemusí nutně označovat ono upozornění, ale může též v sobě nésti povzdech nad bezvýchodnou situací, kterou žalmista prožívá.

Mešech (מִשָּׁדַד), o kterém žalmista mluví, exegeté hledají na jihovýchodním pobřeží Černého moře. Nalezené asyrské nápisy mluví o zemi Musku, která je kladena do oblasti Mezopotámie. Naproti tomu Kedar (קָדָר), druhý syn Izmaele (srov. Gn 35,13), z jehož potomstva vzniklo etnikum kočujících arabských kmenů, kteří sídlili se svými stany až v Persii, je hledán někde daleko na jihu od Zaslíbené země. Není též sporu o to, že tyto jména nemají nic společného s zeměpisnou polohou, ale

¹⁵ Srov. BOGNER, V. *Žalmy*. Praha: Česká katolická charita, 1973, s. 229.

¹⁶ BIČ, MILOŠ a kol., *Starý Zákon – Žalmy – Překlad s výkladem*. s. 463

představují slovesné tvary מִשָּׁךְ - táhnout, prodlužovat¹⁷ a קָדַר – temný, kalný, rmutný, zarmoucený.¹⁸ Tuto skutečnost vzala v potaz i Septuaginta, která překládá termíny jako slovesné tvary s hlubokým smyslovým kontextem, tedy symbolikou dlouhého přebývání na místě, které zarmucovalo.¹⁹ Vzhledem k tomu, že Septuaginta je překlad jiného textu, než masoretského, je pravděpodobnější překlad jmen jako slovesného tvaru, než jako zeměpisného místa.²⁰

2.2.6. Žalm 120,6 - 7

- 6.) רַבַּת שְׁכֵנֵה-לִּי נַפְשִׁי עִם שׁוֹנְאֵי שְׁלוֹם:
- Mnoho pobývala má duše s těmi, kteří (kdo) nenávidí pokoj (harmonii, celost, nezaujatost).
- 7.) אֲנִי-שְׁלוֹם וְכִי אֶדְבַּר הָמָּה לְמַלְחָמָה:
- Já (*jsem pro*) pokoj (mír), a když promluví, oni (*jsou*) pro boj (válku).

Žalmistův prožitek je silný, protože i v dalším verši zdůrazňuje skutečnost dlouhého pobývání v cizí zemi, v místě zarmoucení. Pravděpodobně se nechtěl ztotožnit s kultem, náboženstvím a kulturou, a proto je ode všech nenáviděn. Setkává se s lidmi, kteří neusilují o pokoj (שְׁלוֹם),²¹ ale kteří svými lstivými řečmi zasévají svár a nepokoj. Ti mají jiný náhled na svět, neodpovídající v žádném případě s náhledem žalmistovým. Nemají a ani nemohou mít prožitek pokoje, který mohou nalézt pouze v Hospodinu. (srov. Ž 73,28) V biblickém pojetí znamená pokoj plnost, tedy plnost požehnání (blahobytu), plnost štěstí, plnost spásy a spravedlnosti. Kdo neprožil plnost Božího pokoje, nemůže rozsévat pokoj.²²

Každé provinění a nevěrnost proti Bohu a člověku způsobuje určité rozdvojení osobnosti, které vnáší do jakéhokoliv vztahu nepokoj.²³ Tento vnitřní neklid v duši se nemůže smířit s tím, že někdo jiný dosáhl pokoje a tímto pokojem jej usvědčuje z nepravosti. Proto svévolník, neprožívá pokoj. Je naopak podrážděn a nenávidí Hospodinova služebníka, který šíří pokoj svou pouhou existencí. Začíná tedy „nenávidět pokoj“ (שְׁלוֹם שׁוֹנְאֵי)²⁴ toho, který jej zvěstuje. (srov. Iz 48,17-22).²⁵

¹⁷ To mohlo znít hebrejskému uchu jako „dlouhá lhůta“

¹⁸ Podobně tak znělo toto „rmutná ves“

¹⁹ Srov. BIČ, MILOŠ a kol., *Starý Zákon – Žalmy – Překlad s výkladem*. s. 463 – 464 a SEDLÁČEK, J. *Výklad knih Písma svatého – Starého zákona*. s. 982.

²⁰ Srov. WIKIPEDIE: Septuaginta, 3.9.2005 [on-line]. Wikipedie – otevřená encyklopedie. Wikimedia Foundation Inc. [cit. 29.11.2005] Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Septuaginta>> - podrobněji viz: VLKOVÁ, G. I. *Slovo Boží a slovo lidské*. s. 59 - 61.

²¹ Slovo שְׁלוֹם označuje plnost všeho dobrého, potřebného k životu. - Srov. BIČ, MILOŠ a kol., *Starý Zákon – Žalmy – Překlad s výkladem*. s. 464.

Závěr

Autor žalmu 120 sděluje čtenáři prožitek Boží lásky, blízkosti a náklonosti, která mu pomáhá v každém strádání. „אֶל־יְהוָה בְּצָרָתָהּ לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי:“²⁶ Toto vyznání je základním východiskem v bezvýchodnosti žalmistovy situace. Zrcadlí se v něm důvěra, která nikdy nebyla zklamána, a která jediná je cestou ven. Hospodinův služebník je konfrontován se skutečností, že jeho postoj a Bohem darovaný pokoj se nečekaně stává plodnou půdou nenávisti a lstivých řečí. Tato nenávist a lstivé řeči produkují velikou úzkost a tíseň, která nemůže být odstraněna žádným jiným způsobem, než násilím nebo modlitbou. Ovšem každé násilí, nepokoj, nenávist a boj, jakožto nejschůdnější cesta člověka, který nemá v srdci pokoj plodí další násilí. Jsou to ostré šípky, které zasahují nitro vlastní i nitro druhého. Toto žalmista ví (srov. v. 3) a bezvýhradně svěčuje vše Hospodinu. Vylévá svoji úzkost a setkává se s odpovědí. Vždyť mu nic jiného nezbyvá. Je cizincem v cizí zemi, který nechce a nemůže přistoupit na myšlení a stanoviska jinověrců a tak přijmout jejich kult, božstvo a kulturu. Nejenže by se tím provinil proti svému milovanému Hospodinu, ke kterému v tísní, soužení, nouzi a ohrožení (vyjádřené jediným hebr. slovem צָרָתָהּ) vždy volal, a který mu odpověděl, ale provinil by se i proti své vlastní identitě. Člověk pro svoji slabost a často prožívanou úzkost často potřebuje volat „vysvobod“ (v.2), ale toto volání a úpění se mu může stát jedinou cestou k prožitku Boží lásky, kterou si žalmista prožil na vlastní kůži v onom „odpověděl mi.“ Jedině tehdy může takový člověk vstoupit do chrámu rozradostněný (srov. Ž 122,1), i když v pozadí jeho radosti je stále ostrá bolest, která je ale utišena důvěrou a tedy i s ní spojenou láskou k Hospodinu, korunovaná věrností. Ovšem bez prvotního „volal jsem a odpověděl mi“ by bylo každé strádání, tíseň, soužení a ohrožení nesnesitelným břemenem, které by si nezasloužilo naší pozornosti.

²² Srov. Autor: LÉON-DUFOUR, XAVIER. Heslo: *Pokoj* in LÉON-DUFOUR, XAVIER. *Slovník biblické teologie*. s. 337 - 338.

²³ Srov. Autor: LÉON-DUFOUR, XAVIER. Heslo: *Hřích* in TAMTÉŽ s. 128.

²⁴ Toto spojení se vyskytuje v celém Starém zákoně pouze v tomto případě. Někteří exegeté se též domnívají, že je to odkaz na Izmaelovi potomky. (srov. Gn 16,11n) – Srov. BÍČ, MILOŠ a kol., *Starý Zákon – Žalmy – Překlad s výkladem*. s. 464.

²⁵ Srov. též Autor: LÉON-DUFOUR, XAVIER. Heslo: *Pokoj* in LÉON-DUFOUR, XAVIER. *Slovník biblické teologie*. s. 338.

²⁶ Ž 120,1 in Bible Version: WTT BHS Hebrew Old Testament (4th ed) in Software: BIBLEWORKS 5.0 – překl. „Hospodinu v úzkosti (tísní, soužení, nouzi, ohrožení) jsem volal a odpověděl mi (byl jsem vyslechnut).“

Literatura

- *Bible. Ekumenický překlad.* Praha: Česká biblická společnost, 1995. ISBN 80-85810-08-5
- BIČ, MILOŠ a kol., *Starý Zákon – Žalmy – Překlad s výkladem.* Praha: Kalich, 1982.
- BOGNER, V. *Žalmy.* Praha: Česká katolická charita, 1973.
- HERIBAN, J. *Průručný lexikón biblických vied.* Bratislava: Vydavateľstvo Don Bosco, 1994. ISBN 80-85405-13-X
- LÉON-DUFOUR, XAVIER. *Slovník biblické teologie.* Řím: Křesťanská akademie Velehrad, 1991.
- SEDLÁČEK, J. *Výklad knih Písma svatého – Starého zákona* Oddělení II. Svazek 2. *Výklad posvátných žalmů.* Díl II. Praha: Arcibiskupské knihtiskárny, 1901.
- SOUČEK, J. B. *Slovník řecko-český k Novému zákonu.* 2. dopl. vydání Praha: Komenského evangelická bohoslovecká fakulta, 1973.
- ŠKRABAL, P. *Příruční slovník biblický.* Praha: Nakladatelství Kropáč & Kucharský, 1940.
- RENDTORF, R. *Hebrejská bible a dějiny. Úvod do starozákonní literatury.* Praha: Vyšehrad, 2003. ISBN 80-7021-634-4
- VLKOVÁ, G. I. *Slovo Boží a slovo lidské.* Všeobecný úvod do Písma svatého. Olomouc: Cyrilometodějská teologická fakulta, 2004. ISBN 80-244-0786-8
- Software: BIBLEWORKS 5.0 verze: 5.0.020w, 2001 [CD-ROM]
- Software: DAVAR verze: 2.4.0.368, autor: Planeta, J., 10.1.2005 [CD-ROM]
- WIKIPEDIE: Kniha žalmů, 17.10.2005 [on-line]. Wikipedie – otevřená encyklopedie. Wikimedia Foundation Inc. [cit. 26.11.2005] Dostupné na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Kniha_%C5%BEalm%C5%AF
- WIKIPEDIE: Septuaginta, 3.9.2005 [on-line]. Wikipedie – otevřená encyklopedie. Wikimedia Foundation Inc. [cit. 29.11.2005] Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Septuaginta>

Obsah

ÚVOD.....	2
1. KONTEXTOVÉ ZASAZENÍ TEXTU.....	3
1.1. ŽALMY OBECNĚ.....	3
1.2. KONTEXT ŽALMU 120.....	3
2. EXEGEZE TEXTU Ž 120, 1 – 7.....	5
2.1. VLASTNÍ PŘEKLAD ŽALMU 120.....	5
2.2. VLASTNÍ EXEGEZE	5
2.2.1. Žalm 120,1.....	5
2.2.2. Žalm 120,2.....	6
2.2.3. Žalm 120,3.....	7
2.2.4. Žalm 120,4.....	8
2.2.5. Žalm 120,5.....	8
2.2.6. Žalm 120,6 - 7.....	9
ZÁVĚR.....	11
LITERATURA.....	12
OBSAH.....	13